

Zawsze w drugi czwartek miesiąca Dziś Dania

GŁOS SKANDYNAWSKI

Niedaleka Dania

Solidna promocja

Z Julianem Skelnikiem, konsulem honorowym Królestwa Danii w Gdańsku, rozmawia Wojciech Łygas

- W jaki sposób zostaje się konsulem honorowym takiego kraju jak Królestwo Danii?

- Idea założenia konsulatu powstała ok. 1991 r., ale zrealizowana została dopiero w 1993 r. przy okazji wizyty królowej Danii w Gdańsku. Osoba pełniącą tę funkcję musi być niezależna finansowo, cieszyć się nienaganą opinią i posiadać umiejtność trafiania do osób na najwyższych szczeblach w celu załatwienia trudnych spraw.

- Jak ocenia pan obecność firm duńskich na rynku pomorskim?

- Jest ich wiele, ale w większości są to firmy małe lub średnie o małym zaangażowaniu kapitałowym. Ciekawe jest natomiast to, że do niedawna pod względem zainwestowanych w Polsce środków „per capita” Dania zajmowała pierwsze miejsce wśród krajów europejskich.

- Jak duży kapitał jest obecny na rynku woj. pomorskiego?

- Brak jest takich danych, ale można spokojnie przyjąć, że kwota ta przekracza 100 mln USD.

- Jakże są najważniejsze inwestycje duńskie na Pomorzu?

- Do najważniejszych zaliczyć należy takie firmy jak NORDEA (bankowość), Max Schön, Flügger i Velux (budownictwo), Hexacon (doradztwo), Unilever Polska (środki spożywcze), Jysk (wyposażenie mieszkań), Danfoss (pompy), Danneberg Rederi (przemysł morski), MAERSK (kontenery), SAS, DFDS (turystryka), Falck (usługi medyczne). Łącznie Dania zainwestowała na terenie całej Polski prawie 6 mld koron, co plasuje nasz kraj na pierwszym miejscu wśród krajów byłego bloku wschodniego.

- Jak Dania promuje się w naszym województwie i jak wygładają kontakty władz samorządowych woj. pomorskiego z ich odpowiednikami w Danii?

- Nie jest to promocja agresywna, natomiast opiera się na solidnych umowach podpisanych kilka lat temu, które są umowami „żywymi”, tzn. nie są to tylko puste deklaracje na papierze, z których nic nie wynika. Główne dziedziny tej współpracy to m.in. współpraca organizacji osób niepełnosprawnych, organizacja treningów i szkoleń dla bezrobotnych, wymiana młodzieży (w tym drużyn harcerskich i skautowskich), służba zdrowia, ekologiczna farma XXI w. w Małkowie, edukacja, współpraca wojskowa, współpraca służb granicznych; specjalista z ochrony środowiska bardzo dobrze znają stałą prezentację w Starbielinie, gdzie Dania wykorzystuje, jakie są możliwości wykorzystania alternatywnych źródeł energii.

- Czy istnieją jakieś lokalne izby gospodarcze wspierające rozwój kontaktów polsko-duńskich?

- Tak, jest to Duńskie Biuro Handlowe w Gdyni zajmujące się obsługą biznesu oraz trójmiejski oddział Duńsko-Polskiej Izby Handlowej z siedzibą w Gdyni przy ul. Śląskiej 21.

- Gdyby był pan lokalnym decydemtem, to czym zachęcałby pan Duńczyków do inwestowania w Trójmieście?

- Wystarczy pokazać zainteresowanym wyniki finansowe i ekonomiczne firm, które już prowadzą działalność na naszym terenie oraz wskazać na korzyści bycia w Polsce; dużym atutem jest np. bliska odległość i dobre skomunikowanie Trój-

miasta z Danią - już w marcu 2002 r. otwarte zostanie regularne połączenie promowe Gdyni z Kopenhagą, regularnie latają samoloty SAS, angażuje się tutaj kapitał bankowy (NORDEA - szwedzko - duński bank). Atutów jest wiele i każdy znajdzie tu swoje miejsce. Faktem jest natomiast, że jak na razie firmy duńskie woła zakładać swoje siedziby w Gdyni niż w Gdańsku.

- Dziękuję za rozmowę.

SPIS TARGÓW I WYSTAW W SKANDYNAWII

Gdzie szukać w Internecie:

DANIA KOPENHAGA <http://www.bellacenter.dk> - Zawiera spis najważniejszych imprez targowych w hali Bellacenter w Kopenhadze

NORWEGIA <http://www.messe.no> - Spis najważniejszych imprez targowych w Norwegii

FINLANDIA <http://www.finnexpo.fi> - Spis najważniejszych imprez targowych w Finlandii

SZWECJA STOCKHOLM <http://www.stofair.se> - Spis najważniejszych imprez targowych w Sztokholmie

SZWECJA STOCKHOLM <http://www.swefair.se> - Spis najważniejszych imprez targowych w Szwecji

JÖNKÖPING <http://www.elmia.se> - Spis najważniejszych imprez targowych w miejscowości Jönköping

MALMÖ <http://www.millierfreeman.se> - Spis najważniejszych imprez targowych organizowanych w Malmö

SOLLENTUNA <http://www.sollfair.se> - Spis najważniejszych imprez targowych organizowanych w mieście Sollentuna

Duńskie ślady na Pomorzu Gdańskim

Pierwsi gdańszczanie ze Skandynawii

Śladów duńskiej obecności na Pomorzu Gdańskim nie trzeba szukać daleko. Jest też kilka interesujących, choć kontrowersyjnych, teorii dotyczących dawnych związków polsko-duńskich.

Jedną z teorii o pochodzeniu nazwy „Gdańsk” mówi, że nazwa ta wywodzi się od skandynawskiego słowa „dansk” (duński). Istnieje dawne, ludowe podanie, wywodzące to słowo od pomorskiego księcia Wizymira; książę założył na tym miejscu niewielki gród i osadził w nim duńskich jeńców, którzy dostali się do niewoli po wygranej przez Wizy-

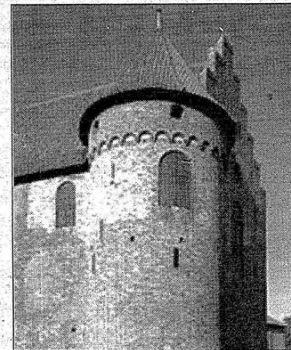
bie tereny. Aby uniknąć konfliktu, Subiastaw w 1170 r. symbolicznie przyjął chrzest od cysterców duńskich, obiecując im w zamian fundację pod klasztor i kościół. Ostatecznie dokonał tego jego syn Sambor w 1186 r. Impulsem do takiej decyzji było zdobycie przez Duńczyków w 1169 r. Rugii i zwycięstwo nad tamtejszymi poganami. Teraz ostrze duńskiej ekspansji miało skierować się na wschód. Aby uniknąć konfliktu zbrojnego Subiastaw sam wystąpił z inicjatywą chrztu. Konsekwencją tej decyzji był hold w 1210 r. Gdańska. Mściwoj I, który w ten sposób poddał się woli króla Waldemara, stał się z jednej strony poddany duńskiego króla, ale z drugiej strony wzmocnił swoją pozycję polityczną i wojskową w stosunku do Niemców i do

ksiąząt polskich. Pozycję swą umocnił jeszcze bardziej w czasie krucjaty duńskiej, prowadzonej przez Waldemara przeciwko Frusom.

Przełom XII i XIII wieku to okres ekspansji duńskiej na Pomorze. Duńczycy kontrolowali wówczas terytorium rozciągające się od Gdańska aż po Rugię. Wyrazem tej dominacji było m.in. powstanie dwóch klasztorów w Kolbaczu i Oliwie, założonych przez cysterców duńskich. Klasztor w Kolbaczu był filią klasztoru w Estum i to właśnie w Kolbaczu w 1188 r. przybyli mnisi, aby rozpocząć pracę misyjną na terenie Pomorza. Wzorem dla powstającego kościoła - klasztoru był kompleks w Kolbaczu, a pośrednio duński kościół zachował niektóre elementy duńskiego wystroju. Na szczycie transeptu od zewnętrznej strony widać np. typowy dla Danii wzniesiony wążek układanych skośnie cegieł. Kształt kolumn, linia murów i gzymsów w najstarszych partiach katedry noszą ślady duńskiej tradycji architektonicznej. Półokrągłe filary, wspierające romańskie filary między nawami, noszą trapezowe głowice charakterystyczne dla Danii. Także duńskim wpływem tłumaczy się schodkowe rozczłonkowanie międzywaronnych filarów. Bardzo charakterystyczne, choć pochodzące już z późniejszego okresu, są freski i malowidła przedstawiające duńskich fundatorów kościoła. Najbardziej znanym dziełem jest renesansowa tablica z malowidłem przedstawiającym wprowadzenie konwentu do nowego kościoła. Na czele pochodu mnichów stoi pierwszy, duński opat Oliwy, Dithard.

Przebiegła Małgorzata

Pomorskim akcentem w historii Danii są losy córki Sambora II Małgorzaty. Ojciec, w celu umocnienia swej pozycji wobec pozostałych braci, wydał ją w 1248 r. w wieku 14 lat za księcia duńskiego Chri-

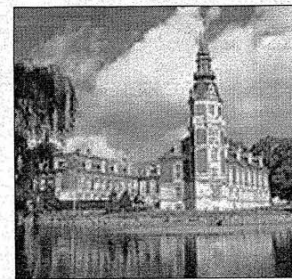
Zamek Nyborg w Danii.

stopera, który kilka lat później został królem Danii. Przedwczesna śmierć zabrała go z tego świata i rządy w kraju przypadły nieoficjalnie Małgorzacie, którą Duńczycy nazywali Sambiria. Była ona bystrą i przebiegłą kobietą, a w okrucieństwie i bezwzględności nie ustępowała swemu zmarłemu mężowi.

Sprawując rządy w imieniu swego nieletniego syna Erika zmuszona została do emigracji na wygnanie. W jednej z bitew stanęła nawet sama na czele wojsk, dostając się do niewoli. Rok później wyszła na wolność i przejęła władzę jako regentka Danii. Rządziła twardą ręką a jej przeciwnicy zmuszeni byli do opuszczenia kraju. W realizacji planów pomagał jej książę Brunswiku Albrecht, z którym miała romans.

Od 1266 r. królowa powoli zaczęła ograniczać swój udział w politycznym życiu kraju. Erik podarował jej we władanie Estonię. Królowa zajęła się energicznie gospodarką tej duńskiej prowincji, nadała prawa miejskie Tallinowi (wówczas Revalowi), sprowadziła niemieckich miszczań, dbała o uczciwe miary i wagi, wprowadziła reformę monetarną. Dzięki temu Estonia zaczęła przynosić konkretne dochody skarbowi Danii. Przed śmiercią zdążyła jeszcze opasać Tallin murem murów. Zmarła w Meklemburgii w 1282 r.

Wojciech Łygas

Zamek Hvedholm w Danii.

mira bitwie z wojskami duńskiego wikinga Sivarda. Duńczycy przyczynili się do rozbudowy grodu. Było to możliwe również dlatego, że usytuowano go przy jednej z odnog „Bursztynowego Szlaku”, który w tym miejscu zbęczał na północny zachód. Z biegiem czasu Duńczycy zasymilowali się z miejscową ludnością, ale dawna nazwa „Dansk” pozostała, przybierając w przyszłości formę „Gdańsk”.

Duńskie klasztory

W XII w. chrześcijaństwo nie zapuściło jeszcze na Pomorzu zbyt głębokich korzeni. Chrzest Polski w 966 r. miał tylko znaczenie symboliczne, a wiara pogańska jeszcze w XIII w. dominowała w niektórych odległych zakątkach państwa polskiego. Na terenie te miało ochotę m.in. niemieccy misjonarze. Sytuacja taka miała też miejsce na Pomorzu Gdańskim, gdzie książę Subiastaw musiał hamować zakusy niemieckich mnichów na podległe so-

Katedra w Oliwie - tu widoczne jest wpływu duńskiej architektury.

Nobliści, pisarze, społecznicy

Mały kraj wielkich ludzi

W historii ludzkości często małe liczebnie narody wydawały wielkie postacie. Tak jest również w przypadku Duńczyków. Mimo że naród ten nigdy nie należał do licznych - wielu Duńczyków zapisało się w historii świata jako jednostki wybitne.

Duńczyk o gwiazdach

Pierwszym słynnym Duńczykiem w Europie był astronom Tycho de Brahe (1546-1601). Znany był jako znakomity stronom. Jego talenty docenił król duński Fryderyk IV, który przyznał mu roczną pensję i wyspę Hven. Na niej wybudowano dla astronoma obserwatorium astronomiczne zwane „Uraniborg” („Zamek Niebios”). Co prawda po śmierci króla jego następcą nie wykazał już podobnych zainteresowań i obserwatorium podupadło, ale na ostatnie dwa lata swego życia de Brahe przeniósł się do Pragi, gdzie kontynuował badania. Początkowo gorąco popierał teorię koperni-

Ludzie przełomu

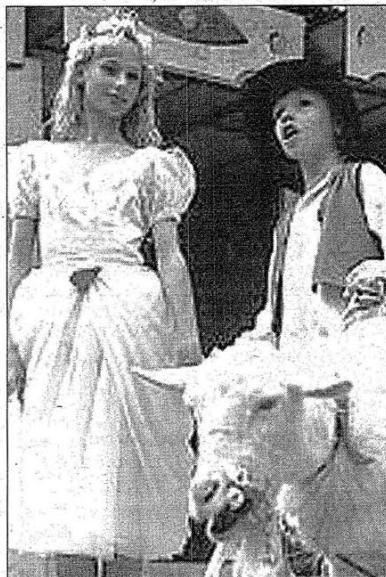
Przełom XVIII i XIX wieku wydał całą plejadę wspaniałych postaci świat-

ta kultury. Do najsłynniejszych postaci tamtego okresu należeli: Thorvaldsen, Andersen, Kierkegaard i Grundtvig.

Bertel Thorvaldsen (1768-1844), syn islandzkiego cieśli okretowych galeonów, zasłynął swoimi dziełami w całej Europie, bo jego klasycystyczne rzeźby bardziej były znane poza granicami Danii. Wiele miast, w tym i Warszawa, do dziś chlubi się klasycystycznymi dziełami „Fidiasza Północy” Thorvaldsena odbył liczne podróże, przez dłuższy czas bawił we Włoszech i dopiero w 1838 r. w białą chwałę i sławę zjawił się w Kopenhadze, gdzie pozostał aż do śmierci. W Polsce do najbardziej znanych dzieł tego artysty należą pomniki Kopernika, ks. Józefa Poniatowskiego i Włodzimierza Potockiego, znajdujące się

W świecie baśni

Hans Christian Andersen (1805-1875) był synem pracznik i szewca. Urodził się w 1805 r. w Odense na Fionii. Andersen nadał ar-

Święto dzieci w Odense.

ty w Warszawie. Dania już nigdy potem nie miała również wielkiego rzeźbiarza.

Dokończenie na str. 17

Mały kraj wielkich ludzi

Dokończenie ze str. 16

Tłumaczono je niemal na wszystkie języki świata, czytane były również przez dorosłych. Jego rodzinne miasto Odense nadało mu tytuł honorowego obywatela, za granicę czcili go liczne rzesze jego wielbicieli. Liczba nakładów i przekładów jego utworów ustępuje jedynie Biblii.

Soeren Kierkegaard (1813-1855), syn jutlandzkiego pastucha, to najbardziej kontrowersyjny duński pisarz i filozof. Jego ojciec był średnio zamożnym, głęboko religijnym i ponurym człowiekiem, przez co młodość Soerena miała być ciężka. Sławę przyniosła mu wydana w 1843 r. książka „Albo, albo”, w której opisał dwie drogi stojące przed człowiekiem: życie poświęcone głównie przyjemnościom oraz życie etyczne, zgodne z zasadami moralności. Kierkegaard pozostał w sobie znaczny spadkiem literackim, w tym obszerny pamiętnik

w rękopisie. W swoich dziełach opisał tragizm ludzkiego istnienia. Mimo że był głęboko religijnym i wierzącym człowiekiem, często atakował duński Kościół luteranski, uważając, że przynosi on więcej szkody idei chrześcijańskiej niż państwo ateistyczne. Miało to swoje negatywne konsekwencje po śmierci pisarza, kiedy to władze Kościoła tylko pod silnym naciskiem opinii publicznej pochowały go na cmentarzu kościelnym wg. obrządku luteranckiego.

Dunka na Czarnym Łądzie

Literaturę duńską XX wieku rozświetliły dwa nazwiska: Johannes Vilhelm Jensen i Karen Blixen. Ten pierwszy, laureat Nagrody Nobla w 1944 r., zasłynął jako poeta, nowelista i powieściopisarz. Natychmiast szukał w nordyckiej tradycji i uroku swej ojczyzny - Jutlandii Północnej.

Karen Blixen debutowa-

ła dopiero w wieku 50 lat i kilkakrotnie w czasie swej kariery literackiej brana była pod uwagę jako kandydatka do Nagrody Nobla. Kozgłos zyskała przede wszystkim dzięki „Pożegnaniu z Afryką”. Równie znany jak książka jest film zrealizowany w oparciu o nią z Meryl Streep i Robertem Redfordem w rolach głównych.

Lud na uniwersytecie

Wielką osobowością Danii XIX wieku był Nicolai Frederik Severin Grundtvig (1783-1872). Pod wpływem wojen, jakie dotknęły Danię na początku XIX wieku, doszedł do wniosku, że jego zadaniem jest „obudzić naród duński” do wielkich czynów, bo naród zajęty codziennymi sprawami i troskami nie może przetrwać i istnieć. Jednym z jego najważniejszych osiągnięć jest idea tzw. uniwersytetów ludowych („folkehøjskole”). Grundtvig doszedł do wniosku, że demokratyczny ustrój tylko wówczas okaże się korzystny dla

mas, gdy będą one miały odpowiednie wykształcenie. Ponieważ miał negatywną opinię na temat tradycyjnych szkół, opracował ideę szkół dla dorastającej młodzieży. Pierwsza taka szkoła powstała w 1844 r. w Roeding. Prawdziwy rozkwit idei Grundtviga nastąpił jednak dopiero w latach 50. i 60., kiedy to „uniwersytetów ludowych” uczęszczało już kilka tysięcy osób. Wyhodowało się z nich wielu działaczy ludowych, członków chłopskich partii politycznych, spółdzielni rolniczych. W szkołach kształcono zarówno chłopców, jak i dziewczęta. Kursy trwały odpowiednio 5 i 3 miesiące. Ponad 90 proc. uczniów pochodziło ze wsi, a liczba dziewcząt dochodziła do 30 proc.

Naukowcy nobliści

Aż siedmiu Duńczyków było laureatami Nagrody Nobla w dziedzinie medycyny i fizyki. Wśród laureatów tej prestiżowej nagrody byli również: Niels Fin- sen (rozwienie raka skóry światłem); August Krogh (1920) za badania o krążeniu krwi; Johannes Fibi-

Reklama

Firma Emuz oferuje ogrzewanie podłogowe na wszystkie rodzaje podióg:

- Thermoflex - „samoinstalująca” się mata grzewcza, najnowszy produkt w sprzedaży. Jest to jedностronnie zasilany kabel grzewczy umieszczony na siatce plastikowej zaopatrzonej w samoprzylepne taśmy.
- Multiflex - jednostronnie zasilany kabel grzewczy
- Ecoflex - nowa, niezwykle cienka (0,3 mm) folia grzewcza, prosta w obsłudze i komfortowa w użytkowaniu.
- EB Trace - samoregulujący kabel grzewczy. Skutecznie zabezpiecza przed zamrażaniem instalacji wodociągowej, rynnien i węży gumowych.
- Depron - niezwykle efektywny materiał izolacyjny nadający się zarówno do izolacji podióg jak i ścian. Zaletą depronu jest jego niewielka - 3 mm grubość, gwarantująca jednak znakomitą izolację.

GDAŃSK, Aleja Zwycięstwa 76/78, tel. 345 17 24

Emuz joint venture